

Historia Szczególnego Nadzoru Podatkowego (Sz.N.P.)

Szczególny Nadzór Podatkowy funkcjonujący obecnie w Służbie Celnej pod nazwą „Dozór” to służba kontynuująca zadania z początków lat dwudziestych ubiegłego stulecia realizowane pierwotnie przez urzędników Kontroli Skarbowej będących organami wykonawczymi władz skarbowych w dziale podatków pośrednich (akcyz) i monopoli państwowych. Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 1923 r. „o uprawnieniach organów wykonawczych władz skarbowych” (Dz.U.R.P. Nr 5, poz. 37) zadania te obejmowały między innymi przeprowadzanie kontroli celnych wewnątrz kraju, kontrole przestrzegania przepisów o podatkach bezpośrednich, opłatach skarbowych, cłach i monopolach państwowych.

Zgodnie z zapisami ww. ustawy skarbowe organy wykonawcze miały obowiązek pełnić służbę w mundurze lub być zaopatrzone w odznaki wskazujące na ich charakter służbowy. Minister Skarbu rozporządzeniami z dnia 27 maja 1924 r. „o umundurowaniu urzędników kontroli skarbowej” (Dz.U.R.P. Nr 106, poz. 966) oraz z dnia 19 lutego 1930 r. „o umundurowaniu urzędników kontroli skarbowej” (Dz.U.R.P. Nr 28, poz. 247) określił wzór munduru i oznaki stopni służbowych oraz wprowadził mundury według wzoru i przepisu ustalonego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 1929 r. „o umundurowaniu urzędników celnych” (Dz.U.R.P. Nr 52, poz. 420) . Tak, więc urzędnicy skarbowi zostali umundurowani tak samo jak urzędnicy celni. Kolejne rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 20 stycznia 1937 r. „o umundurowaniu urzędników kontroli skarbowej” (Dz.U.R.P. Nr 8, poz. 63) wprowadziło oznaki stopni służbowych wg wzorów jak dla urzędników celnych z tą tylko różnicą, że bez umieszczania na patkach i czapce laski Merkurego. Bezwzględnie należy zaznaczyć, że zarówno urzędnicy celni pełniący służbę w urzędach celnych jak też urzędnicy skarbowi pełniący służbę w urzędach skarbowych akcyz i monopoli państwowych wykonując podobne zadania byli umundurowani w niemalże identyczny sposób.

Po II wojnie światowej dekretem z dnia 11 kwietnia 1945 r. „o ustroju władz administracji skarbowej oraz skarbowych organów wykonawczych” (Dz.U. Nr 12, poz. 64) zostały powołane izby akcyzowo-celne, jako władze II instancji z podporządkowanymi urzędami akcyzowymi oraz urzędami celnymi, jako władzami I instancji. Organami wykonawczymi w zakresie akcyzowym zostały placówki akcyzowe podległe urzędom akcyzowym a w zakresie celnym placówki celne podległe urzędom celnym. Po przekształceniu w roku 1950 Ministerstwa Skarbu w Ministerstwo Finansów zadania celne i zadania akcyzowe przechodzą do zakresu działania różnych organów. Zadania akcyzowe trafiają do wydziałów finansowych rad narodowych stopnia wojewódzkiego i powiatowego a zadania celne do Ministerstwa Handlu Zagranicznego. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 kwietnia 1951 r. w przedmiocie przekazania

spraw celnych do zakresu działania Ministra Handlu Zagranicznego (Dz.U. Nr 25, poz.185) wykreśla zadania celne z zakresu działania Ministra Finansów. Ustawa z dnia 14 lutego 1952 r. „o ustroju i zakresie działania administracji celnej” (Dz.U. Nr 10, poz. 53) określa organy administracji celnej tj. Centralny Zarząd Ceł wchodzący w skład Ministerstwa Handlu Zagranicznego, jako organ centralny oraz urzędy celne, jako organy terenowe. Ustawa z dnia 14 lipca 1961r. Prawo celne (Dz.U. Nr 33, poz. 166) ustanawia z kolei centralnym organem administracji celnej Główny Urząd Ceł (GUC) pozostawiając go jednak w strukturach Ministerstwa Handlu Zagranicznego. Kolejną zmianą jest przeniesienie w 1997 roku GUC pod nadzór Ministerstwa Finansów.

Reformy i reorganizacje nie ominęły także służb akcyzowych, które po zmianie podziału administracyjnego kraju od 1 czerwca 1975 r. i utworzeniu 49 województw znalazły się w strukturach Okręgowych Zarządów Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej. W wyniku szerokiej reorganizacji aparatu skarbowego od dnia 1 stycznia 1983 r. przeszły z kolei do Izb Skarbowych. Z chwilą utworzenia Urzędów Kontroli Skarbowej od 7 lutego 1992 r. komórki Szczególnego Nadzoru Podatkowego stają się integralną częścią struktur UKS. Kolejna reforma aparatu celno-skarbowego powoduje, że z dniem 1 września 2003 r. na podstawie ustawy „o utworzeniu Wojewódzkich Kolegiów Skarbowych oraz o zmianie niektórych ustaw...” (Dz.U. Nr 137, poz.1302) Szczególny Nadzór Podatkowy stał się częścią Służby Celnej pozostając w jej strukturach do dnia dzisiejszego.